

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nucleus Casuum Conscientiæ Sive Brevis Notitia Eorum
quæ scitu vel necessaria, vel valde vtilia sunt
Confessarijs in primo ingressu ad audiendas Confessiones**

Agostini, Giuseppe

Coloniae Agripp., 1644

De 5. Præcepto Decal.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41767

pati posset hanc moram : quæ promissa
 etiam necessaria est, cum pœnitens rû,
 non potest denunciare, sed dicit se suo
 tempore denunciaturum. De denunciâ-
 dis verò Confessarijs sollicitantibus di-
 cetur infra in particulari. Agunt autem
 de prædicta materia *Suar. de cens. disp.*
20. Et de Fide disp. 20. sect. 4. Auila de
Censuris par. 2. cap. 5. disp. 4. Filliuc. tom. 1.
tract. 14. cap. 1. Et 2. Diana par. 1. tract. 1.
de denunciationibus. Bonac. tom. 1. tract. de
cens. disp. 2. quæst. 6. puncto 1.

DE V. PRÆCEPTO Decalogi.

Non occidendi.

Prohibetur hoc præcepto non so-
 lum iniusta hominis occisio, sed
 etiam vulnératio, sanguinis effusio, pec-
 cussio, mutilatio, incarcerationio, & similia
 alia mala contra salutem corporalem
 proximi, seu contra, ipsius personam. Et
 quidem ex genere suo est peccatû mor-
 tale, nisi excusetur paruitate materiz,
 aut ex imperfecta deliberatione. De ho-
 micidio

micidio agunt *Suarius* de censuris ex occasione irregularitatis *disp* 44 & sequentibus. *Azor. tom. 3. lib. 2. Filliuc. to. 2. tract. 29. Less. lib. 2. cap. 9. Bonac. de Contractibus disp. 2. quæst. ultima. Tolet. lib. 5. cap. 6.*

2. Cum quis ita occidit, vel vulnerat, &c iniuste; non solum peccat, sed etiam tenetur ad restitutionem: non quidem præcisè pro damno personali, sed pro reali, si aliquod tale damnum coniunctum sit. v. g. qui occidit seruum alterius; tenetur ad iustum pretium: qui vulnerat; tenetur ad expensas pro sanatione, & ad id, in quo seruus deterior est factus: qui occidit Patrem familias; tenetur uxori, aut filiis restituere, si quid ipsi utilitatis habebant à patre. Et hæc omnia, & similia determinanda sunt iudicio prudentis viri, & solent per compositionem determinari.

3. Cum hoc peccato confitendæ sunt circumstantiæ, quæ mutant speciẽ, quæ sæpe sunt cum illo coniunctæ: vt si fuerit Clericus, aut Religiosus persona occisa. Si pater, aut mater, aut in primo gradu saltem consanguinitatis, & affinitatis:

Alij

Alij etiam putant in alijs gradibus. Si in loco sacro, aut si aliqua circumstantia faciat casum referuatum, aut adnexum alicui censuræ, iuxta regulas generales de circumstantijs. Item numerus occisorum, etiam si vno ictu occidantur.

De Homicidio casuali.

Homicidium iniustum, & sic de alijs, quæ sub homicidio continentur, potest esse duplex: vel voluntarium, vel casuale. Primum est, cum quis, vel immediatè occidit, vel aliquando facit, aut omittit iniustè, ex quo sequitur occisio, ex animo, & voluntate occidendi: ita vt velit occidere, saltem materialiter sine iuxta causa: licet interdum finis præcipuus non sit occisio, sed aliquid aliud, vt furtum, vel adulterium. Casuale est, cum quis aliquid facit, aut omittit, ex quo, præter ipsius intentionem, sequitur occisio: imò interdum contra intentionem. Et quidè primo modo, semper est peccatum, iuxta qualitatem damni, vt dictum est: nec

verò semper secundo modo, ut dicitur.

5. Si quis det operam rei, aliàs licitæ, etiam periculosæ, & adhibeat debitam, & prudentem diligentiam, ne sequatur homicidium, etiam si sequatur, nullum est peccatum: dummodo post factum displiceat, seu non ratum habeatur, si verò aliqua negligentia parva interuenerit; erit veniale: si magna, mortale. Hinc Medici possunt interdum in suo munere peccare.

6. Si quis verò det operam rei illicitæ, vnde sequatur homicidium; non est vna omnium sententia. Mihi videtur ita dicendum. Operatio, de qua loquimur, potest esse illicita, seu prohibita dupliciter; primò ex hoc ipso fine, & causa, ne sequatur homicidium, sicuti prohibetur duellum, bellum iniustum, agitatio taurorum, exercenda per homines imperitos, & similia. Secundò potest esse illicita ex alijs finibus: & hæc dici solet propriè, aliàs illicita: nam illa prima non potest rectè dici, aliàs illicita, sed illicita ex hoc ipso præcepto non occidendi, Si ergo detur
opera

operare rei illicitæ secundo modo : dico esse prorsus eandem rationem , ac de opere licito : dummodo , considerata natura actionis hic & nunc , adhibeatur sufficiens diligentia ad vitandam occisionem. Si verò sermo sit de opere illicito primo modo ; dico regulariter illud esse peccatum , etiam si non sequatur occisio , & multo magis , si sequatur , propter periculum , cui se homo exponit , & propter prohibitionē iustitiæ. Quando autem censeatur facta sufficiens diligentia , pendet ex Prudentis iudicio.

7. Hinc inferitur , quod si ex omissione , & negligentia Principis , aut eorum ad quos spectat , sequantur in Ciuitate , aut Regno homicidia , &c. peccet mortaliter Princeps , &c. quia tenebatur non omittere diligentiam ex iustitia ad hunc ipsum finem , ne talia delicta fiant. Similiter , qui in bello iniusto occidit inimicum , etiam ob sui defensionem , peccat quia tenebatur tale bellum non committere. Item si adulter sciat ex adulterio secuturam occisionem adulteræ , quam ipse impedire non possit ; peccat etiam

etiam contra iustitiam, si accedat ad adulteram: & si illa occidatur; est reus homicidij, quia dabit operam rei illicitæ primo modo: si autem id non potuit prævidere, & adhibuit sufficientem diligentiam, ne sequeretur homicidium; non imputabitur illi.

De Participantibus.

Non solum is, qui occidit, peccat modo supradicto, sed etiam omnes illi, qui continentur his carminibus.

Iussio, consilium, consensus, palpe, recursus.

Participans, mutus, non obstans, non manifestans.

Id est, qui præcipit, qui dat consilium, qui consentit, id est ratum habet factum, siue ante, siue post occisionem: qui laudat factum, vel laudat, ut fiat: qui defendit iniustum homicidam, & præbet recursum ad se, non ratione personæ, sed ratione homicidij: qui partem aliquam habet in homicidio: qui fuit socius criminis aliquo modo, & auxilium præbuit:

præbuit : qui non præmonet occiden-
dum, cum potest sine suo periculo, aut
damno, & multo magis si teneretur ex
iustitia id facere : vltimò non manife-
stans veritatem ad defendendam vitam
innocentis, similiter cum potest, & de-
bet.

9. Ex his sequitur, non peccare eum,
qui non impedit iniustum homicidium
alterius, vel quia non potest, vel quia,
licet possit, tamen si ipse vellet im-
pedire, exponeret se periculo gra-
uis alicuius damni, ad quod periculum
non tenetur se exponere : si tamen quis
hæc possit, & non faciat ; peccat contra
Charitatem.

10. Si quis iubeat alium occidi, &
ante occisionem reuocet mandatum,
sciente mandatario ; si mandatario occi-
dat, non peccat mandans, nec illi im-
putatur homicidium ; si verò consilium
dans reuocet consilium ; adhuc imputa-
bitur ipsi, si alius ex suo consilio occi-
dat ; quia reuera eius consilium influit
in homicidium, quia non fuit reue-
ra reuocatum, quamuis alius conatus
sit reuocare. Si verò fuerit reuera reuo-
catum.

catum, & alius occidat non ex illo consilio; tunc non imputabitur peccatum consilium danti.

De Homicidio sui ipsius.

HOC præcepto non solum prohibetur occisio proximi, sed etiam sui ipsius. Itaque si quis occidit se ipsum, vel grauitè offendit in vita, aut membris, &c. regulariter peccat mortaliter: quia nullus est dominus vitæ suæ, aut membrorum, sed custos, & usufructuarius. Et quidem in nullo casu licet se occidere, aut aliquid facere, vnde immediate mors sequatur, nisi instinctu S. Spiritus, vt aliqui Martyres, qui se in ignem proiecerunt. At verò citra mortem in aliquibus casibus potest homo amputare sibi aliquod membrum, siue per se, siue per alium, effundere sanguinem, vulnerare, &c. cum scilicet hæc sint necessaria ad vitæ conseruationem: cum membrum esset putridum, aut veneno infectum, vnde sequeretur mors, aut quid simile: & quamuis etiam ob salutem spiritualem, & per-

& per-

& perfectionem, possit aliquis se verberare vsque ad sanguinis effusionem, & abstinere à cibis cum aliquo corporali detrimento, citra periculum mortis; non tamen ex hoc licet membrum aliquod amputare, aut se occidere: quia salus spiritualis potest esse cum integritate vitæ, & membrorum per alia remedia.

12. Non tenetur homo facere, aut vitare omnia in omni casu, ex quibus sequitur eius mors: sed potest interdum permittere sui occisionem. Vnde potest aggredi in bello iusto inimicos, etiam cum periculo suæ vitæ: potest non occidere iniustum aggressorem, etiam si ex hoc sequatur propria occisio: nisi forte ipse esset persona valde necessaria Reipublicæ, & eius inimicus minimè. Potest non sumere medicamenta terribilia, aut vehementia, etiam si sequatur eius mors ex tali omissione: non enim tenetur cum tanta difficultate custodire vitam: potest seruare castitatem, aut seruare regulam suæ Religionis approbatæ, etiam si hic & nunc acceleretur mors, & similia: & multo magis potest, &

tenetur

teneretur permittere sui occisionem in
defensionem Fidei, & Charitatis, vi-
tando omnia peccata, etiam venialia. Ac
verò præter rationem permittere se oc-
cidi, aut aliquid facere, vnde sequatur
mors; est peccatum mortale regulariter.

De homicidio iusto.

13 **H**omicidium potest esse iustum
in aliquibus casibus. Primò cū
fit auctoritate publica, iuxta allegata, &
probata, & seruato ordine iuris: & sic
ministri iustitiæ non peccant occiden-
do, &c. nisi id faciant ex odio: tunc enim
peccant contra Charitatem: & ipse reus
potest, & teneretur cooperari suæ morti,
accedendo ad locum supplicij, præben-
do collum, &c.

14 Secundò ob iustam sui defensio-
nem, vel suorum, aut amicorum, aut in-
nocentum, & honoris contra iniustum
aggressorem, cum moderamine incul-
patæ tutelæ: aut etiam in defensione bo-
norum suorum, non tamen si sit res leuis
momenti. Dicitur autem moderamen
in culpatæ tutelæ, quando quis non po-
test

L

test

testaliter se defendere, nisi occidat, vel si possit, non tamen tenetur. Ita vir nobilis, & miles, non tenetur fugere, sicut tenetur Religiosus, aut alius vilis, si fuga potest vitare periculum: nemo tamen, potest ob defensionem suæ vitæ occidere innocentem. Vnde mulier gratuita ex adulterio non potest facere abortum ob defensionem suæ vitæ.

15 Quamuis leges ciuiles permittant homicidium adulteræ repertæ in flagranti crimine à viro, vel à parte respectu filia; tamen hi peccant occidendo: quia occisio ob delictum est actus vindictæ, quæ nõ potest fieri, nisi auctoritate publica. Vnde adulter potest se defendere, quia ille est iniustus aggressor.

16 Similiter quamuis non sit excommunicatus, qui subita iracundia occidit Clericum repertum in flagranti peccato cum matre, filia, vxore, vel sorore, non tamen excusatur à peccato homicidij, propter causam prædictam. *Br. no. de cens. d. sput. 2. q. 4. pu. 4. num. 5.* Similiter ministri iustitiæ, quando occidunt Clericum damnatum, & traduntur brachio sæculari, si admisceant in hoc

priuarum odium in ipsum, licet non sit excommunicati, nec peccent contra iustitiam; peccant tamen contra Charitatem. *Suar. de censuris disp. 39 sect. 1. n. 7. &c.*

17 Possunt Christiani in trementibus Turcarum remigare, quando aliter subesset periculum vitæ propriæ, aut magni mali, dummodo id non faciant animo nocendi Christianis: quia illa actio ex se est indifferens, & euentus belli sunt incerti *Less. l. 2. de iust. cap. 9. dub. 17.* Similiter potest fœmina grauida sumere medicamenta necessaria ad tuendam vitam, ordinata ad salutem ipsius, licet per accidens sequatur abortus, non tamen per se ordinata ad abortum. At si mors matris esset necessaria ad certam salutem spirituales fœtus animati, alioqui damnandi; deberet pati mortem potius mater, non sumendo talia medicamenta propter salutem spirituales prolis. Sed id raro continget, & difficile certò prævideri potest.

De Odio.

18 **H**Oc etiã præcepto prohibetur
nō solum actus exterior occi-
L 2 scendi,